

koji govori o velikom planu Krstovom. »Isto su se tako složili svi velmože (comitati), koliko ih ima s ove strane Dunava, mnoge tisuće njih, i poslali su nama (t. j. njemu), sa molbom da dodemo do njih i da budemo i njihov vođ (governatore), obećavajući mi svoje živote, zajedno sa cijelom svojom imovinom, jer u cijeloj kraljevini Ugarskoj nema ni jednog gospodina koji bi mogao da se odupre perfidnom Turčinu, osim gospodina transilvanskog vojvode«. Izgleda da je Krsto pomišljao na neki sporazum sa Zapoljom, na osnovu kojega bi oni podijelili kraljevinu Ugarsku. Možda je mislio da će tako ojačan, na istaknutom položaju vojnog zapovjednika moći nametnuti svoju volju staležima i izdići se iznad njih. On se već nametnuo na saboru u Koprivnici, i sad se podpisuje kao »zaštitnik i branitelj kraljevine Slavonije« (tutor protetorque regni Slavoniae). Ako dobije na svoju stranu pomoć mađžarskih magnata između Drave i Dunava, možda će mu uspjeti da u Hrvatskoj postane i nešto više od bana. Venecija je već savjetovala Hrvatima da stvore nezavisnu državu i stupe u savez sa njom. Sada Krsto moli svoga venecijanskog prijatelja da nađe nekoga koji će obavjestiti Senat o tome njegovom novom položaju.

Feudalni gospodari u Hrvatskoj u cjelini ipak nisu pomišljali da stvore i ojačaju centralnu vlast u Hrvatskoj. Centralna vlast bi kršila njihovu, oduzimala bi od njihovog vlasništva. Oni su mislili da zaštite to svoje vlasništvo do kraja, i što će kralj biti dalje, to će njima manje da smeta. Oni nisu osjećali da će onaj proces centralizacije koji se na zapadu već vrši doći do srednje Evrope i do njih. I da će tada, kad centralna vlast ojača, ona biti u Beču, a ne u Zagrebu. Sto pedeset godina kasnije, kad je centralna vlast u Beču bila već dovoljno jaka, pokušaj Zrinjskih da stvore centralnu vlast u Hrvatskoj i da oni budu njezini nosioci nije više mogao da